

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת תצווה

ואכלו אותם

משה רבנו מצטווה לחנוך את אהרן ובניו הכהנים במשך שבעה ימים – להכין אותם לעבודת הקורבנות ולהכשיר את המשכן לייעודו ולהשכנת השכינה בתוכו. שבעה ימי הכשרה אלו נקראים "שבעת ימי המילואים". בימים אלו מקבלים אהרן ובניו גם את המצווה לאכול מבשר הקורבנות:

"וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כָּפַר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יְדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם" (שמות כט, לג).

בגמרא (פסחים נט, ב) נאמר שאכילת הכהנים את בשר הקורבנות מכפרת על חטאיו של בעל הקורבן, והרמב"ם – הרציונליסט – אף פסק כך להלכה:

"אכילת החטאת והאשם מצות עשה שנאמר ואכלו אותם אשר כופר בהם, הכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, והוא הדין לשאר הקדשים שאוכלין אותן הכהנים, שאכילתן מצוה" (הלכות מעשה הקרבנות י, א).

אכילת הבשר, המכפרת על הבעלים, היא אפוא חלק בלתי נפרד מהקרבת הקורבן – ועל כן היא נעשית בבגדי הכהונה המיוחדים לעבודת ה', כפי שפירש בעל "התורה תמימה":

"ונפקא מינה בזה לענין שמותרים הכהנים לאכול הבשר כשהם בבגדי כהונה, כיון דהאכילה היא לצורך העבודה, אחרי דבלא זה אין הבעלים מתכפרין" (תורה תמימה שמות כט, לג, הערה כג).

ואולם יש לתמוה, האומנם כפרת הבעלים תלויה באכילת הכהן? וכי תשובת האדם תלויה במעשה של זולתו? המשך דברי התורה תמימה מבהירים שאין הדבר כן. אומנם החוטא נדרש לתת לכוהן להקריב את הקורבן ולאכול את בשרו, אך גם אם בפועל לא אכל הכהן נתכפר הבעלים:

"ואמנם אם נטמא הבשר או נעשה נותר או יצא חוץ למקומו קודם שנאכל מתכפרים בעלים בלא אכילתן" (שם).

מכאן שעיקר הכפרה נובעת מרצונו של בעל הקורבן לדאוג לרווחת הכהנים.

אם כן, תהליך החזרה בתשובה, המזכה את החוטא בכפרה שלמה, מורכב משלושה שלבים:

א. מחשבת הלב – החלטה פנימית שלא להמשיך בהתנהגויות הפוגעות בתורה שניתנה לנו על ידי ה'. מחשבה זו היא תנאי לתשובה, ובלעדיה אי אפשר להתקדם לשלבים הבאים, שלבי התיקון.

ב. הקרבת קורבן לה' – בהבאת הקורבן האדם נוקט צעדים מעשיים כדי להתקרב לה' ולמנוע נפילות חוזרות.

ג. דאגה לכהנים – נתינת בשר הקורבן לכוהן משלימה את תהליך התיקון, כי אכילת בשר הקורבנות מאפשרת לכהנים להתמסר לעבודת ה' ולעבודת הכפרה על עם ישראל.

שלושת השלבים כוללים אפוא שלושה מעגלים, מן הפנים אל החוץ: תשובת האדם אל עצמו, תשובתו אל אלוקים והעניקה משלו לזולת – ואז התיקון שלם.

שאל דוד בוצ'קו